

Śląski Oddział Straży Granicznej w Raciborzu im. nadkom. Józefa Bocheńskiego

<https://slaski.strazgraniczna.pl/sm/aktualnosci/5147,Udaremnilo-wywoz-kolejnego-zabytku.html>
24.04.2025, 15:14

Udaremnilo wywóz kolejnego zabytku

Funkcjonariusze Śląskiego Oddziału Straży Granicznej na Międzynarodowym Porcie Lotniczym "Katowice" w Pyrzowicach udaremniły nielegalny wywóz z Polski kolejnego zabytkowego przedmiotu. Tym razem była to maszyna do pisania wyprodukowana na początku XX wieku. Do ujawnienia zabytkowego urządzenia doszło w trakcie kontroli bezpieczeństwa prowadzonej przez funkcjonariuszy Straży Granicznej przed wylotem samolotu rejsowego linii Wizzair do Rzymu. Podczas rutynowych czynności kontrolnych wykonywanych przy użyciu specjalistycznego urządzenia do prześwietlania bagaży, uwagę funkcjonariuszy zwrócił trudny do identyfikacji przedmiot znajdujący się w jednej z walizek. Kierując się względami bezpieczeństwa podjęli decyzję o wezwaniu właściciela bagaży i sprawdzenia jego zawartości. Po otwarciu okazało się, że w walizce znajduje się, owinięta warstwą gąbki ochronnej, maszyna do pisania, której wygląd wskazywał, że może być przedmiotem zabytkowym. Dokładniejsze oględziny ujawniły, że jest to maszyna wyprodukowana w Stanach Zjednoczonych, prawdopodobnie w 1910 roku, przez firmę "Underwood". W trakcie prowadzonych przez funkcjonariuszy czynności wyjaśniających, właściciel bagaży - 61-letni obywatel Włoch, oświadczył, że maszyna należy do jego żony #8211; obywatelki Polski i jest pamiątką rodzinną. Twierdził, że za zgodą żony wywozi maszynę do Włoch, do miejsca ich stałego zamieszkania. Cudzoziemiec nie posiadał jednak stosownego zezwolenia na wywóz maszyny z Polski. Tłumaczył się, iż nie zdawał sobie sprawy z faktu, iż wywożąc ją bez zezwolenia narusza przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Prawie 100-letnia maszyna do pisania została zatrzymana przez Straż Graniczną. Teraz zostanie przekazana do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, aby dokonać ekspertyzy i określić, czy jest przedmiotem zabytkowym w myśl ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Gdy potwierdzą się wstępne ustalenia i okaże się, że maszyna jest zabytkiem, mężczyźnie grozi odpowiedzialność karna za jej nielegalny wywóz z Polski. Określa to art. 109 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.): 1. Kto bez pozwolenia wywozi zabytek za granicę lub po wywiezieniu go za granicę nie sprowadza do kraju w okresie ważności pozwolenia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. 2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 sąd orzeka, a w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd może orzec, nawiązkę na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami w wysokości od trzykrotnego do trzydziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia. Sąd może orzec przepadek zabytku,

choćby nie stanowił on własności sprawcy. To już kolejny w ciągu ostatnich dni przypadek udaremnienia przez Straż Graniczną wywozu z Polski zabytkowych przedmiotów. Kilka dni temu na pyrzowickim lotnisku funkcjonariusze ujawnili dwa starodruki o tematyce religijnej, które usiłowała wywieźć do Niemiec 27-letnia obywatelka Polski. Również ona tłumaczyła się nieznaną przepisów polskiego prawa. Przypominam, że w Polsce kwestie wywozu zabytków reguluje ustawa z 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz Rozporządzenie Ministra Kultury z 19.04.2004 r. w sprawie wywozu zabytków i przedmiotów o cechach zabytku za granicę. Rozporządzenie to określa tryb składania wniosków i wydawania pozwoleń na wywóz z kraju zabytków. Zgodnie z ustawą zabytki mogą być wywożone za granicę na stałe, jeżeli ich wywóz nie spowoduje uszczerbku dla dziedzictwa kulturowego. Czasowo mogą być wywożone, gdy pozwala na to ich stan, właściciel da rękojmię, że nie ulegną zniszczeniu lub uszkodzeniu i zostaną przywiezione z powrotem przed upływem terminu ważności pozwolenia. Legalny wywóz zabytków za granicę może nastąpić na podstawie jednorazowego pozwolenia na stały lub czasowy wywóz zabytku, wielokrotnego pozwolenia indywidualnego lub ogólnego na czasowy wywóz zabytków. Pozwolenie na jednorazowy wywóz zabytku na stałe wydaje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego po zasięgnięciu opinii komisji. W pozostałych przypadkach pozwolenia wydaje wojewódzki konserwator zabytków. On też na wniosek zainteresowanego wydaje zaświadczenia, że przedmiot nie wymaga pozwolenia na wywóz za granicę. Posiadanie właściwego pozwolenia (lub zaświadczenia) uprawnia do legalnego wywozu przedmiotów zabytkowych z terytorium kraju. Jeżeli jednak Straż Graniczna w trakcie prowadzonej kontroli ujawni próbę wywozu przedmiotów o cechach zabytku bez zezwolenia, taki przedmiot jest zatrzymywany. Następnie we współdziałaniu z konserwatorem zabytków i rzeczoznawcami wszczynana jest procedura mająca określić, czy przedmiot jest zabytkiem w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Gdy podjęte działania potwierdzą próbę nielegalnego wywozu zabytku, sprawca odpowiada karnie. By, tego uniknąć apelujemy, aby przed planowanym przewozem przez granicę przedmiotów, które ze względu na swoje cechy mogą być uznane za zabytki, konsultować się z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.